

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakertomus vuodelta 2020

226/02.06.01/2020

Sotelk 24.02.2021 § 7

Lisätiedot; perusturvajohtaja, puh. 040 847 6526)

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan sitova toimintakate vuonna 2020 on ollut – 27 921 890 €, josta toimintatuottojen osuus on 2 465 930 € ja toimintakulujen osuus on – 30 387 820 €. Vuoden 2020 3. kvartaalin talouden ja toiminnan arvioinnissa todettiin tuloissa ja menoissa olevan molemmissa hieman poikkeamaa suunniteltuun, mutta sosiaali- ja terveystoimen ennustettiin kokonaisuudessaan pysyvän sille asetussa toimintakatetavoitteessa.

Koko vuoden tulosta tarkasteltaessa sosiaali- ja terveyslautakunta ylittää hieman sille asetetun toimintakatetavoitteen. Toteuma on 28 071 260 € ylityksen ollessa 149 370 € (+ 0.5 %). Kun otetaan kuitenkin huomioon ne koronaviruksen suorat kustannusvaikutukset vuoden 2020 aikana sosiaali- ja terveystoimeen, jotka ovat kohdentuneet palveluiden ostoihin (testaus, maskit jne.), on pelkästään näiden kustannusvaikutus menoja lisäävänä ollut 367 370 €, eikä niihin ole haettu valtuustolta toimintavuoden aikana lisämäärärahaa. Kuntaan on kuitenkin vastaavasti tuloutunut valtiolta muiden valtionosuuksien ohella suoraan koronatestaukseen kohdennettuina tuloina n. 533 t€, jotka eivät kuitenkaan ole mukana sosiaali- ja terveystoimen tilinpäätösluvuissa tulopuolella vaikka menot ovatkin menopuolella. Kun huomioidaan koronaan liittyvät kustannukset kokonaisuudessaan, voidaan arvioida sosiaali- ja terveystoimen tosiasiallisen tuloksen toimintavuodelta 2020 jäävän positiiviseksi noin 0,4 m€ verran. Analysoitaessa vuoden 2020 tulosta, huomioon täytyy ottaa lisäksi se, että koronapandemiaan on sosiaali- ja terveystoimessa liittynyt myös sellaisia välillisiä kustannuksia, joilla on negatiivisia vaikutuksia tuottavuuteen. Esimerkkinä vaikutuksesta negatiiviseen tuottavuuskehitykseen, on omien vuodeosastojen käyttöprosentin alhaisuus koronasta aiheutuvaan vuodeosastohoitoon varautumisen vuoksi (varapaikat) ja sitä kautta tavallista korkeammiksi muodostuneet yksikkökustanteet. Vaikka taloudelliseksi tavoitteeksi asetettuun asukaskohtaisten nettomenojen pienenemiseen ei päästä, voidaan kokonaisuutena arvioiden sosiaali- ja terveystoimen menokehityksen olleen pandemiatilanne huomioiden varsin maltillinen.

Toimintatuottojen toteuman ennustettiin vielä 3. kvartaalin kohdalla jäävän merkittävästi alle talousarviossa suunnitellun ja tulojen alittuvan noin 440 t€. Asiakkaiden palveluista maksamat maksutuotot jäivät n. 9 % alle suunnitellun johtuen koronapandemiasta johtuneesta asiakaskäyntien vähenemisestä. Loppuvuodesta kuitenkin tuloihin kirjautui valtiokonttorin korvauksia veteraaneille toteutetuista palveluista (n. 600 t€), mitä ei ollut talousarvion suunnitteluvaiheessa täysimääräisesti huomioitu ja mikä paransi lopullista tulosta tulojen osalta siten, että tulot kokonaisuudessaan ylittyivät n. 400 t€ (+ 14 %).

Toimintakulujen osalta henkilöstömenot (11.1 m€)ja palveluiden ostot (14 m€) kattavat 88.8 % koko toimialan menoista.

Henkilöstömenojen ennustettiin 3. kvartaalissa toteutuvan selvästi alle talousarvion, toteumaennusteen ollessa tuossa vaiheessa noin 95 %. Lopullisessa tilinpäätöksessä henkilöstömenot toteutuivat 93 %:sti toteuman ollessa 10.3 m€ (alitus -7 %, n. 788 t€). Henkilöstömäärä oli vuoden aikana kuitenkin kokonaisuudessaan sama kuin edellisenä vuonna, alituksen suurin selittävä tekijä oli ylibudjetointi henkilöstömenoihin. Vuoteen 2019 verrattuna henkilöstömenot kasvoivat 0.7 %:lla, mikä oli varsin maltillinen kehitys.

Talousarvioon 2020 varatuista ostoista 12.1 m€ (86.4 %) kohdistuu asiakkaille ostettaviin palveluihin ja hoitoihin kuntayhtymiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta. Erikoissairaanhoidon osuudeksi oli vuodelle 2020 budjetoitu asiakaspalvelun ostoisiin noin 8.5 m€ eli 70.2 % osuus kaikista asiakaspalveluiden ostoista ja noin 34.4 % koko sosiaali- ja terveystoimen menobudjetista. Kaikkiaan palveluiden ostot ylittyivät 9 %, josta suurin osa selittyy erikoissairaanhoidon sekä erityisryhmien asumiseen ja lastensuojeluun liittyvien ostojen kasvusta. Erikoissairaanhoidon menokehityksen todettiin jo 1-9/2020 seurannan mukaan olleen suurempaa kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna, mutta tuossa vaiheessa vielä ennustettiin pysyttävän budjetissa. Loppuvuodesta menokehitys kuitenkin kiihtyi ja lopullisessa toteumassa erikoissairaanhoidon menot lisääntyivät n. 0.7 m€ (+ 7.6 %) verrattuna vuoteen 2019 ja talousarvio ylittyi 1.1. m€:lla (+ 13 %) erikoissairaanhoidon osalta. Vaikka erikoissairaanhoidon suoritteet (käyntimäärät ja hoitopäivät) laskivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna, siitä huolimatta kulut olivat merkittävästi suuremmat. Menoja kasvattivat erityisesti kirurginen ja neurokirurginen hoito, jotka yksittäistapauksissakin voivat aiheuttaa huomattavia kustannusvaihteluja väestömäärältään pienen kunnan erikoissairaanhoidon menoissa. Myös sisätautien erikoisanalan kulut olivat aiempaa suuremmat. Erikoissairaanhoidon osalta yksittäisen kunnan sosiaali- ja terveysjohdon ei ole mahdollista vaikuttaa yksikkökustannusten kehitykseen, vaan ko asia kuuluu omistajaohjauksen piiriin. Koronaviruksen mahdolliset vaikutukset sairaanhoitopiirin kuntalaskutukseen yksikköhintoja mahdollisesti korottavana tekijänä, eivät tilinpäätöstä

tehtäessä olleet tiedossa.

Muissa asiakaspalveluiden ostoissa ennakoimatonta ylitystä oli erityisesti erityisryhmien asumiseen liittyvissä ostopalveluissa sekä lastensuojelun ostopalveluissa. Molempien osalta tarkempi analyysi ja toimenpiteet kustannusten kasvun hillitsemiseksi sisällytetään valmisteilla oleviin kehitysohjelmiin.

Toiminnan osalta talousarviovuoden toimintaan on vaikuttanut koronaviruksen aiheuttamat haasteet suunnitelluille kehitystoimille, joita kuitenkin jatketaan päivitettyjen aikataulutusten mukaan vuonna 2021. Keskeisimpänä kehityshankkeena koko toimialaa koskien, on tulevan Lapin sote-alueen syntymistä ennakoiva hankemuotoinen kehitystyö, johon Kittilä on liittynyt vuoden 2020 aikana ja joka jatkuu aina vuoden 2022 loppuun saakka.

Lakisääteiset hoito- ja palvelutakuuajat ovat toimintavuonna toteutuneet hyvin pois lukien kiireetön hammashoito, jonka osalta keskimääräinen jonotusaika on ollut 7 kk:tta eli noin kuukauden yli hoitotakuun rajan. Loppuvuoden aikana hoitajajonoa on purettu järjestämällä hoitoa yksityisen palveluntuottajan palveluna sekä lisäämällä tilapäisesti omaa hammaslääkäriresurssia.

Henkilöstön osalta kunnassa tehdään koko henkilöstöä koskeva henkilöstökertomus, johon on sisällytetty myös sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöä koskevat tiedot, minkä vuoksi ko. osiota ei ole erikseen sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakertomukseen sisällytetty. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön osalta vuosittaisesta työterveyshuollon raportista nousee kuluvalle vuodelle erityisen tarkastelun ja toimenpiteiden piiriin sairaspotilaiden lisääntymisen analysointi ja niiden vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelu ja toimeenpano.

Oheismateriaalina on sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintakertomus vuodelta 2020 analysoineen strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Perusturvajohtaja:

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää hyväksyä sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomuksen vuodelta 2020 ja lähettää sen edelleen kunnanhallitukselle.

Päätös:

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti hyväksyä sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomuksen vuodelta 2020 ja lähettää sen edelleen kunnanhallitukselle. Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa perusturvajohtajalle oikeuden tehdä tarvittavat tekniset korjaukset toimintakertomukseen.
